

Midtbyens Dagtilbud
Ny Munkegade 17
Administrationsbygningen
Samsøgades Skole
8000 Aarhus C

Dagtilbudsleder
Nancy Engberg
tlf.: 2336 1876
www.midtbyensdagtilbud.aarhus.dk

Dit barns sprog

Sådan støtter og styrker du
dit barns sprog

Inspiration til forældre

Sproget er vigtigt

Som forælder er du den vigtigste ressource i dit barns liv; også når det handler om at stimulere dit barn sprogligt. Pjecen her er tænkt som inspirationsmateriale til den daglige sprogstimulering.

Når du leger taler og læser for dit barn, styrker du barnets sprog. Barnet lærer sprog i mødet med andre, når sproget tager udgangspunkt i barnet, og i noget barnet er interesseret i eller er optaget af.

Jo mere sprogligt aktive vi er, jo mere sprog lærer vi.
Jo flere ord vi kan, jo mere nuanceret bliver vores sprog.
Størrelsen af barnets ordforråd som 2-årig har indflydelse på barnets evne til at læse som 7-årig.

Sådan støtter du dit barn

Når du som forælder ønsker at sætte fokus på dit barns sprogtiltagelse, er der nogle metoder, der er værd at have i baghovedet.

"De understøttende sprogstrategier" motiverer dit barn til at være en aktiv deltager i samtalen, og derigennem får det større mulighed for at udvide barnets ordforråd, sprogforståelse og sætningsdannelse.

Sprogvejledere i Midtbyens Dagtilbud

Emma Kruse Thybo, Kolbøtten

Lena Juul Nielsen, Vuggestuen Ny Vimmerby

Kristina Blegholm Foldager, Børnehuset Villekulla

Du kan læse meget mere om forskning og viden om om sprog på

www.emu.dk

Samarbejde mellem forældre og dagtilbud

I alle dagtilbuddets afdelinger prioriterer vi forældresamarbejdet højt, og i barnets sprogtilegnelse er både du som forælder og vi som pædagoger vigtige aktører.

I vores samarbejde lægger vi vægt på at gøre det bedste for det enkelte barn, det være sig både for det barn, hvor sproget kommer naturligt, og for det barn som har brug for mere sproglig støtte.

I Midtbyens Dagtilbud har alle afdelinger stort fokus på sprog. Vi har sprogpædagoger i alle afdelinger, og vi har tre sprogvejledere, som arbejder på tværs i dagtilbuddet.

Vi holder løbende møder og arrangementer, hvor du kan få vejledning og inspiration til dit barns sproglige udvikling. Og du er som forælder altid velkommen til at henvende dig til pædagogerne for at få gode idéer til arbejdet med sprog.

De 10 understøttende sprogstrategier:

1. Følg dit barns interesse og tal om det. Hav en fælles opmærksomhed på det, barnet kigger på eller er interesseret i
2. Brug åbne spørgsmål (hv-ord). Det opfordrer barnet til at bruge flere ord end bare ja og nej. Når børn ikke skal svare ja eller nej, men får mulighed for at reflektere over og uddybe deres svar, udvikler de deres sprogforståelse. De lærer at bruge ord og sætte ord sammen til meningsfulde sætninger
3. Vent på barnets svar. Lad dig ikke stresse af ventetiden. Ved at vente kommer leg og tale
4. Fortolk og udvid, hvad barnet siger. Tag udgangspunkt i barnets eksisterende ordforråd og præsenter det samtidig for nye ord og begreber
5. Hjælp barnet med at sætte ord på. Barnet lærer ikke ord, men betydninger, og det skal have tid til at forstå, hvordan ord og betydninger hænger sammen. Derfor skal barnet igen og igen præsenteres for ordet i de forskellige sammenhænge, ordet bruges i
6. Forklar ord, barnet ikke kender i forvejen. Hjælp barnet med at forstå, hvad ordet betyder bl.a. via mimik og betoning
7. Relater til noget, barnet kender. Vi lærer bedst, når vi relaterer til noget, vi i forvejen kender. Det gælder også, når børn lærer sprog
8. Udnyt de sproglige kompetencer, barnet har i forvejen. Byg ovenpå og udvid ordforrådet
9. Ret ikke barnets fejl direkte. Gentag i stedet ordet eller sætningen, så barnet hører det korrekt
10. Leg med sproget, når det er muligt. Brug rim og remser, lav fjolleord og syng sange

Dialogisk læsning

I den traditionelle højtoplæsning læser den voksne, mens barnet lytter. I dialogisk læsning læser den voksne derimod på en måde der øger barnet motivation for at læse og skaber en positiv association til bøger. Barnet oplever at være en del af en sjov aktivitet gennem læsningen, når den voksne gennem spørgsmål inspireret af de 10 sprogstrategier engagerer barnet under læsningen.

Når du læser

Det giver gode læseoplevelser at tale om bogen. Tal om, hvad det er for en bog; den har en forside, en bagside og en ryg, man kan bladre og vende sider i den.

Bogen består af billeder og bogstaver.

Bøger har et nuanceret sprog, og læsning er mere end bare at læse højt. Det handler om at skabe en engagerende samtale om bogens indhold, hvor barnet er en aktiv deltager, som skal opfordres til at stille spørgsmål, kommentere, dele sine tanker og ideer og på den måde være med til at skabe en fælles oplevelse med bogen.

Læs bøgerne og lav aktiviteterne regelmæssigt.

Forskning viser, at minimum 30 minutters dialogisk læsning om ugen har effekt.

Det kan f.eks. deles ud på 3 gange 10 min om ugen.

Vigtigt at vide om dit barns sprogtilegnelse

- Du er som forælder en vigtig rollemodel for dit barn
- Dit barn lærer ord og sætninger, når du sætter navn på ting og handlinger
- Børn skal høre ord og vendinger mange gange, før de selv kan bruge ordene rigtigt
- Børn lærer sprog ved selv aktivt at bruge det i hverdagen
- Du bør vente op til 10 sekunder på et svar fra barnet, når du har stillet et spørgsmål

Muligheder for samtaler er uendelige: Hvem er vi, hvad har vi lavet, hvad spiser vi? Vi kan tale om her og nu eller om der og da, vi kan tælle, rime og fjerne. Kun fantasien sætter grænser.

Sprog og modersmål

Vi opfordrer til, at forældre med et andet modersmål end dansk, taler deres hjemmesprog til børnene.

Et godt hjemmesprog er fundamentet for et stærkt dansk som andet sprog.

Sprogtilegnelsen kan være lidt forsinket hos flersprogede børn, men det vil som regel blive indhentet.

Det er almindeligt, at børnene blander sprogene, men det går over i takt med, at barnet tilegner sig et større ordforråd.

Sprogblending kaldes 'intersprog' eller mellemsprog.

Husk, at flersprogethed er en ressource, som skal anerkendes.

Vi ønsker for alle børn, at de erobrer sproget og læser, skriver og taler sig ind i verden.

(citater af Ragnhild Söderbergh)

Barnet lærer at deltage i en samtale, tage hensyn til andres perspektiver og respektere forskellige meninger. Det lærer at bruge sprog i forskellige kontekster og øver sig i at udtrykke sig klart og præcist. Det tilegner sig større viden - sproget hjælper til at forstå omverdenen, da man ikke kan tænke på noget, man ikke har sprog for.

Barnet får mulighed for at tilegne sig narrative og fiktionskompetencer ved at forestille sig, hvordan det er at være "den" i bogen. Herigennem bliver barnet udfordret og får bedre muligheder for at udvikle flere og mere nuancerede sproglige færdigheder

Ro og gentagelser

Læs i ro, når I læser.

Sluk baggrundsstøj som radio, tv og mobil. Hyg jer sammen, og giv jer god tid.

Læs den samme bog flere gange; børn elsker gentagelser.

Gennem dialogisk læsning har du som forælder mulighed for vække dit barns nysgerrighed og læseglæde; en forudsætning for at blive god til at læse og skrive senere i livet.

På vej til skriftsprog

Det er *ikke* hensigten med skriftssprogs-stimulering, at børnene skal lære at skrive og læse.

De skal derimod stifte kendskab til skriftsproget som endnu en måde at kommunikere på.

Børnene bruger skriblerier og legeskrivning som et forstadium til "børnestavning" (lydlig skriftsprog, som endnu ikke er korrekt stavet). Børnene bestemmer selv, hvordan skriblerier ser ud, de bruger billeder, hemmelige tegn, skriblerier og bogstaver imellem hinanden. Det er vigtigt, at barnet skaber og ejer skriblerierne. Børnene lærer, at skrivning er betydningsfuldt og en måde at fortælle noget til andre mennesker på. Når børn skriver, får de samtidig forståelse af sammenhæng mellem tale og skrift.

Det tidlige sprog og skriftsprogsarbejde i hjemmet skaber grobund for et solidt sprogligt fundament for det fortsatte læse og skrivearbejde i skolen.

Digitale medier og skærm-brug

Skærme kan være en god kilde til underholdning og læring for børn, men det er vigtigt at bruge skærmen, så den støtter en sund sprogudvikling. Børn har brug for at røre, lugte, lytte, smage - og have tæt kontakt med voksne, som de kan spejle sig i. Det kan de digitale medier ikke tilbyde.

Der anbefales mindst muligt skærmbrug, så kort tid ad gangen som muligt, hvis barnet er på skærm:

- Børn under 2 år bør ikke se skærm uden aktiv deltagelse af en voksen
- Børn mellem 2 og 6 år, en tommelfingerregel: Maks. 5 timer på en uge, gerne mindre, og ikke mere end 45 min. pr. dag. En undtagelse kan være, hvis barnet ser en alderssvarende film sammen med en voksen.

Forældres skærmbrug

Når du kigger på din skærm, bryder du den vigtige kontakt med dit barn. Så hvis du bruger telefonen, mens du er sammen med dit barn, kan det være en god ide, at du fortæller, hvad du bruger telefonen til: f.eks. "jeg skriver lige en besked til mormor, jeg kigger efter en opskrift". Så ved dit barn, hvad du laver og er samtidig en del af kontakten.

Den bedste måde at støtte dit barns sprogudvikling på er at tale og læse, synge og lege med dem. Skærme kan være et supplement til aktiviteterne, men de bør aldrig erstatte dem.